

Prédikáció Gyertyaszentelő Boldogasszony napjára

Lepsényi Miklós, ferences áldozópap,
pozsonyi hitszónok prédikációja * 1888

„Kit rendeltél minden népek színe elé, világosságul a pogányok megvilágosítására” (Luk 2,31-32)

„Nekem szentelj minden elsőszülöttet, mely a méhet megnyitja Izrael fiainál.” (2 Móz 13,2) Így hangzott Mózes által az isteni parancs a zsidó néphez. S mi volt a parancsolat célja? Azon jótétemény emlékének megőrzése, melyben a zsidó népet Isten részesíteni kegyeskedett, midőn elsőszülötteit megkímélte, míg az egyiptomiakét öldöklő angyala által elpusztítatá. Ennek emlékét akarta Isten megőrizni és szívükben az igaz hála szent érzelmeit ápolgatni a fenti törvény által, mi Mózesnél is elég világosan ki van fejezve. „És mikor fiad maholnap kérdez téged, mondván: Micsoda ez? Feleld neki: Erős kézzel hozott ki minket az Úr Egyiptom földéről, a szolgaság házából.” (2 Móz 13,14)

És te jószágos Isten! nem teljes joggal várhatod, sőt kívánhatod, sőt követelheted, sőt parancsolhatod-e, hogy e nagy jótétemény, emlékoszlopa néped elméjében örök mindig fenntartassék, és sem a jólét, sem a fájdalom sötét napjai elfeledetté ne telessék, a szomorúság fellegei homályba ne szoríthassák, a viszontagságok dühöngő fergetegei meg ne dönthessék és az évezredek hosszú sora meg ne örömlhesse?

Oh! e parancsod a legjogosabb, azért sietének a jámbor lelkek mindenkor készséggel hódolni az előtt. De hát volt-e jámborabb teremtés a föld gyermekei között Máriánál? Szentségesebb lábak érinték-e valaha az alacsony rögöt? Tisztább ajak szívta-e a légkört, mint az övé? És íme, látjuk a mai szent evangéliumban, hogy ez a jámbor Szűz sietve siet Jeruzsálembe, engedelmeskedik az Úr törvényének és bemutatja Isten szentélyében kisedét az imádandó Felségnek. Mózes törvénye szerint Jeruzsálembe vivék őt, hogy bemutassák az Úrnak. Oh, te kedves Szűz! Te jámbor Istenanya! ki nem kíméltél semmi fáradalmat, nem rettentél vissza az út kellemetlen nehézségeitől, csakkögy Istenednek engedelmeskedjél és igazán buzgó leányának bizonyítsd magadat, Örömmel tevéd meg a hosszú utat, példát adván ezáltal nekünk is: miként teljesítsük az Isten parancsait. Imádkozzál érettünk, hogy híven követhessük példádát!

Mint az evangélium beszéli, egy Simeon nevű istenfélő aggastyán volt jelen a templomban, Izrael vigasztalását váró, ki, midőn a gyermek Jézust bevitték szülői, hogy a törvény szokása szerint cselekedjenek ő érette, karjaira vevé őt és áldván az Istent, mondá: „Most bocsátod el Uram szolgádat, mert látták szemeim a te Üdvözítődöt, kit rendeltél minden népek színe elé, világosságul.”

Világosságnak nevezi itt a jámbor öreg a kised Jézust.

És helyesen, mert valóban világosság ő, ki, mint fényes nap, ragyogó fényt árasztott mindenfelé.

„Kezdetben teremté Isten a mennyet és földet.” (1 Móz 1,1) Ezek azok az egyszerű és mégis oly fenséges, oly sokat jelentő szavak, melyekkel Mózes első könyvét megkezdi. Tehát kezdetben, azaz: az idő kezdetén, mielőtt valami teremtett volna, az eget alkotta az Úr és a földet. E föld felett pedig vastag sötétség ült, melyhez a vak éjszaka valóságos fényes nappal. Mint a Szentírás mondja: „Sötétség vala a mélység színén.” (1 Móz 1,2) Isten azonban elhatározá e sötétség uralmának megtörését, zsarnok hatalmának meggyengítését, s azért felnyitá ajkait, és szózata mindenhatósága tudatában eldörögte legelső parancsát, mondván: „Legyen világosság!” (1 Móz 1,30) És a sötétség szellemének fekete trónusa porrá zúzott, kezéből kihullott jogara, uralmának vége szakadt.

A kárpit megrepedt és ragyogó fénykéve dúsan önté sugarait a földre. E pillanat volt a földnek újjászületése, második teremtése. Óh te néma föld! ha szólni tudnál, magad mondanád ezt el; te győznél meg bennünket azon kedves, jótékony határról, melyet az első fénysugár gyakorolt reád. E fény, bár tündöklő, ragyogó volt, mégsem hasonlítható azon világossághoz, melyet a Teremtő legjelesebb földi teremtményének, az embernek lelkében gyújtott. Ez az ártatlanság tiszta fénye és az igaz Istenről nyert helyes tudalom világa, mely a végetlen isteni kegyelem folytán lőn birtoka.

Oh, mily ragyogó fény! mily szeplőtelen volt e világosság! melynek sugarai az emberi elmében bűvös lánggal égtek!

De jött a bűn, e gyászos felleg, és felvonta koromkárpitját, elnyomva az ártatlanság tiszta fényének és az Istenről való fogalomnak világló sugarait. Az ember kinyújtá kezét és alkotója tilalma ellen cselekedék; felnyitá ajkait, hogy az átokverte gyümölcsbe harapjon és víz gyanánt igya a vétket. „És iszonyú sötétség lőn.” (2 Móz 10,22)

Az első törvényszegés a lelket a tudatlanság sűrű homályába taszította. Megfosztotta azon drága, természetfölötti ajándéktól, mellyel a Teremtő felékesítette. Az elmét is körülkarolta az áttörhetetlen sötétség, értelmét meggyengítette, sőt a tudás azon édes gyümölcsseitől is megrablá, melyeket még a kegyelem szent állapotában gyűjtögetett össze. Különösen elveszté minden ismeretét Istenről, kivel előbb annyiszor találkozhatott, sőt beszédbe eredhetett, és oly mélyen süllyedt, hogy emberi alkotmányok előtt borult térdre, és imádta saját kezemunkáját, igaz Isten gyanánt. Csak bizonytalanul tapogatott, „[mint vak szokott tapogatni a sötétben](#)”. (5 Móz 28,28)

Vajjon nem volt-e ez iszonyú mélyen megrendítő állapot? Nem volt-e végtelenül súlyos büntetése a kárhozatos könnyelműségnek? Az ember, kinek homlokára az Isten a nemesség koronáját lehelé és kezébe a minden teremtmények feletti uralom jogarát tette, íme, imádvá borul le a kéz alkotmánya előtt és segélyért kiáltoz az élettelen kőhöz. Óh! Isten! mily óriási homály, mily vakság, mily iszonyú setés ez! Ki vezet ki bennünket esetétből a fényre? Ki gyűjtja fel lelkünkben ismét az igaz világosság tűzét?

Isten látva a bűnbe esett ember nyomorát, irgalommal teljes szíve megesett a szerencsétlenen és ígéretet tőn, hogy elküldi Egyszülöttét, ki szívünkben az elaludt fáklyát ismét lángra gerjeszti, a tudatlanság homályában az igazság fényét fogja felderíteni. Óh, mily édes, kimondhatatlanul édes volt e remény! Mily örömteljes kebelrel sóhajtott a patriarchák és próféták serege: „[A sötétség után ismét világosságot reménylek](#).” (Jób 17,12) Ámdeszázadok hosszú sora hullott az enyészet örvényébe és századok születtek ismét, s a világ világossága még mindig késett, a sötétség szomorú uralma nagyon hosszúra nyúlt. Az Ó-szövetség jámborai sírva csengének: „[Könyörülj rajtunk mindenk Istene! és tekints ránk és mutasd meg nekünk könyörületed világosságát](#).” (Sir 36,1)

Hánem mintha feledésbe ment volna az isteni ígéret, még mindig tartott a lélek homályja. Még nem született meg a fénylő sugarakban áradó nap, ki visszaadja az elveszett fényt. De e késelem nem fogyasztá el az ösatyák keblében a remény virágát, nem csüggesztette el őket, sőt ösztönzés volt a nagyobb buzgalomra. Tehát még forróbb imák szálltak fel ajkaikról, még buzgóbban kiáltozának az éghez: „[Bocsásd ki világosságodat](#).” (Zsolt 42,3) Bocsásd ki, Uram! s oszlasd el a sötétség sűrű ködét, mely nehéz átokként fog körül bennünket!

S buzgalmuk végre is megtermé gyümölcsét. Az ígéret után négyezer esztendő múlva, a hosszas esengést meghallgatá a világ Ura: intett és a sötétség másodszer hevert legyőzötte. „[Világosság támadott az igaznak](#).” (Zsolt 96,11) Így kiáltott fel örömeben a szent próféta. A világosság e lobogó fáklyája pedig Betlehem egyik szalmavityillójában gyulladt ki, s innét ragyogott a levegőn végig, egész a föld határáig, fel a fellegek magas országáig, le a tenger mélyéig, sőt mélyebben egész a szívek fenekéig. Mindenütt szétverte a sötétség fekete felhőjét és az igaz világosság tündéri fényét ragyogtatá fel. Oh!mily boldogság, mily öröm kútforrása volt ez! Oh ti szent pátriárkák! ha elhagyhatnátok csak egyetlen pillanatra is trónjaitokat, és egy csillagsugáron hozzánk ereszkedhetnétek: mily angyali nyelven beszélhetnétek ti el ezt az örömet, melyet az igaz világosság szívetekben gyűjtött. Hisz Szentlélek is azt mondja: „[Az igazak világossága örvendeztet](#).” (Péld 13,9) Oh! ennek igaz voltáról ti beszélhetnétek legtöbbet.

Igen! Jézus Krisztus volt az a fény, mely négy ezred sűrű. sötétségét felderíté. S vajjon nem ezt jelzé-e az a ragyogó csillag is, mely a jámbor királyoknak kalauzul szolgált? Az Üdvözítő mégcsak apró gyermekecske, vánkosba takart negyven napos kised volt, és az a galambósz aggastyán ott a jeruzsálemi templomban, karjaira véve, így kiállt fel: „[Mosd bocsátod el, Uram! szolgádat a te igéd szerint békességben, mert látták szemeim a te Üdvözítődöt, kit rendeltél minden népek színe elé, világosságu, a pogányok megvilágosítására](#).” (Luk 2,29/32) Tehát már akkor, negyvennapos korában felismerte benne Simeon, az igaz, régtől várt világosságot. Később Jézus maga is bevallotta, ezt mondván: „[Én vagyok a világ világossága](#).” (Jn 8,9) Igen, te vagy édes Jézusunk! te vagy az, ki a pogányság homályában fényt gyűjtöttál, te vagy az, ki szívünk sötét felhőit elűzted, s lelkünket az igazság világuval ragyogtatd körül. Óh! mi áldunk és imádunk e nagy jótéteményért téged! Valóban nagy jótéteményben részesített Megváltónk ezáltal bennünket.

Gondoljátok csak meg azt a tévelygést, melynek az ember a sötétség korszakában áldozata volt. Hol vala ekkor a felebaráti szeretet, a tulajdon tisztelete, az igaz Isten ismerete, a bűn utálása, az igazság, a méltánylat? Mindez ismeretlen volt. Könyörület nem virult a szívek kertjében, s ennek bimbói csak azon verőfény behatása alatt nyiták ki illatos kelyhüket, mely a betlehemi istállóban kelt fel.

Az ember éles gyilokkal leste embertársát; könnyű lélekkel rabolta meg más jogait és vagyonát; Istennek tartott tuskó előtt gyermekeit halomra ölte, hogy megengesztelje, mosolyra indítsa az életnélküli fát.

És ez nem sötétség? Oh, igen, az, iszonyú sötétség.

Ne higgyétek azonban, hogy csak a rengetegek vadai voltak ily borzalmas tévelyben.

Oh nem! A művelt pogányság sem volt jobb, tisztább, világosabb,

Halljátok csak a műveltebb pogánynemzetek hírneves bölcseit, mint nyilatkoznak például az irgalomról:

„Az irgalmasság a szív hibája s a becsületes ember gondosan kerüli azt. Legtöbbnyire csak a gonoszoknál található.

Az igaz bölcs nem ismer irgalmat”: így nyilatkozik a nagy pogány bölcselő, Seneca.

Hát nem sötétség ez? Oh igen, az iszonyú sötétség.

„Csak az ostoba és együgyű könyörületes, a valódi férfi nem engedi magát sem megindíttatni, sem megkérdelni, végre vétség és gonoszság az irgalmasság sugallatára hallgatni”, ezt mondja egy másik pogány lángelme. Ciceró.

Hát nem sötétség ez? Oh igen, az, iszonyú sötétség!

Óh! mi másként hangzik Krisztus tanítása:

„Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek.” (Mt 5,7) Vagy pedig: „Szeresd felebarátodat mint tenmagadat.” (Mt 22,39)

Hát még a társadalmi fogalmak mennyire össze voltak kuszálva!

Mily sötétszárnyú hadatlanság felhőzött a jogok és kötelességek felett!

Óh! ha mindezt részleteiben el akarnám mondani, sokkal több időre volna szükségem, mint amennyi rendelkezésemre áll.

De menjünk tovább.

Nem kerülheti ki figyelmünket az a tény, hogy nemcsak az ókor pogányai ültek a tudatlanság árnyában, hanem mai nap is ott ülnek minden nemzetek, kikhez Jézus tana el nem jutott: kiknek az evangélium fénye nem világít. Ezeknél az erő a jog.

S mivel a férfi testi ereje nagyobb a nőénél, a férj vad kegyetlenséggel zsarnokoskodik neje felett.

Amerika vad néptörzsei nejeiket manap is földjeik művelésére használják, mintha nem is lélekkel megáldott teremtmények, hanem vadállatok, igavonó barmok volnának.

Vajjon nem sötétség-e ez?

Kínában gyászt ölt a család, ha leánygyermeke születik, s az atya vagy eladja, vagy a halál karjai közé veti.

Vajjon nem sötétség-e ez?

Az óceáni szigetek egyikén, egy törzsfőnök jelentkezett a hitküldér előtt és így szólt:

- „Atyám, keresztelj meg!”

- „De neked három feleséged van s ha keresztény akarsz lenni, csak egyet szabad tartanod.”

Ez a válasz nem volt ínyére. Pár nap múlva ismét találkozott a hitküldérral:

- „Atyám, keresztelj meg!”

- „Hát teljesítetted a feltételt?”

- „Igen, atyám, csak egy van már.”

- „S a másik kettő? Mit csináltál velök?”

„Nem volt szívem elkergetni őket, hát megettük.”

Óh Istenem, mily iszonyú vakság, mily gyászos sötétség!

Tehát lehet-e világosság ott, hol Jézus nem világít? „Te vagy a szövétnek, Uram! és te világosítod meg, Uram, sötétségemet” (2 Kir 22,29) mondja a szent szerző. Szent János evangélista is azt mondja Jézusról:

„Igaz világosság vala ez, mely megvilágosít minden evilágra jövő embert.” (Jn 1,9)

Azért kiáltott fel Krisztus megjelenésére gondolva, örömtelt kebelével szent Pál apostol:

„Az éj elmúlt, a nap elközelgett.” (Róm 13,12)

Őbenne bízott Mikeás próféta is, így zengedezvén:

„Ki visz engem a világosságra és meglátom az ő igazságát?” (Mik 6,9)

Ki vonhatná tehát kétségbe, hogy nem te vagy édes Jézusunk, az a fényes sugár, ki a bűn éjszakájában kigyúltál és az elme sötétségét világosságra változtattad?

Óh igen! te voltál az, kit Betlehem istállója fogadott, de kit nagysága miatt az egész világ sem fogadhatott be; te voltál az, ki a sötétség borulatában iránytalanul bolygó csillagot, a földet és annak lakóit fényességgel övezted körül.

Ezt bizonyítja a tudomány, az erkölcsök, a társadalmi fogadalmak fejlődésének történelme, melyek a helyes irányt csak a te megjelenésed által fedezték fel.

De aki a történelem szózatát hallani nem akarja, hallja meg az örök Atyának szavát, ki így szól isteni gyermekéhez:

„Világosságul adtalak téged a pogányoknak, hogy üdvhirdetőm légy a föld végső határáig.” (Iz 49,6) Hallja meg magának Jézus Krisztusnak szózatát, ki azt mondja:

„Én világosságul jöttem a világra, hogy minden, aki énbennem hisz, sötétségben ne maradjon.” (Jn 12,46)

Az anyaszentegyház is osztja ezen hitet.

Azért ad ma égő gyertyát kezünkbe, hogy ez által Krisztust a világ világosságának vallja.

A gyertyák ugyanis a Megváltót jelképezik, a lobogó láng pedig jelenti azt a világosságot, melyet Jézus az általános szellemi sötétség közepett meggyújtott:

Tehát a gyertyaszentelés és ünnepélyes körmenet mai szertartása által az Anyaszentegyház nyilván a világ ragyogó világosságának tart téged Úr Jézus.

És annak a világ világosságának ismerünk mi is; tudjuk, hogy te voltál az, ki a tévely homályában mint égő gyertya megjelentél, és te vagy az most is, ki előttünk tündökölsz.

„Egykor ugyan sötétség valátok, de most világosság vagytok az Úrban, mintvilágosság fiai úgy járjatok.” (Ef 5,8)

Ily intellemmel fordul hozzánk szent Pál.

Ne zárjuk el füleinket intése előtt, igyekezzünk a világosságban megmaradni; gyarapodjunk a jóságban, igazságban és igaz mondásban,

„mert a világosság gyümölcse ezekben áll”. (Ef 5,9)

Ha pedig visszaestünk a vétkek sötétségébe, a bűnbánat által siessünk ismét az ártatlanság révpartját elérni, és akkor

„a nap nem lesz neked többé nappali világítóul és nem a hold fénye világít majd neked, hanem az Úr lesz neked örök világosságod.” (Iz 60,19)

*

Ámen.